

אורות פלא

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מו"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

פרשת בלק תשפ"ו

**ויאמר בלעם אל מלאך יהוה הטאתי כי לא ידעתי כי אתה נצב לקראתי
בדרך ועתה אם רע בעיניך אשובה לי (כב, לד)**

ורבה רעת העם-הארץ, בחשקה יתהלך, אוסר את המותר ומתיר אסורים ומרעה אל רעה יצא, והאלוקים יביא במשפט על כל, כי שגגת תלמוד שלא למד עולה זדון (ב"מ לג:). ובתיב (ימיה ט, יא) "על מה אבדה הארץ על עזכם את תורתי". ובתיב (משלי כח, ט) "מסיר אָזְנוֹ משמע תורה גם תפלתו תועבה". כי לפעמים חושב לעשות מצוה ודוחק עצמו ומתפלל בהיותו שבור או בהיותו צריך לנקביו, כדי שלא יעבר זמרת-תפלה, ותפלתו תועבה. וכן על זה הדרך, מי שאינו לומד ואינו שומע בלמודים, אין רגע בלי פגע ואין פסיעה בלי פשיעה. וכן כתב בספר החסידים (סי' קנז), שאדם גדון ונענש על מה שלא ידע, מחמת שלא נתן לב לי"דע, שהרי בתיב (במדבר כב, לד) "הטאתי כי לא ידעתי כי אתה נצב לקראתי". שרצונו לומר, הטאתי על שלא נתתי לב לי"דע ולהבין.

הנה ביבן, לו בכח יגבר איש ויתגבר על יצרו וירוצו לבית-המדרש לשמע בלמודים, אפלו על-פירחו שלא בטובתו, ויבטל רצונו מפני רצון הבוה, וסוף שייערב לו ויבסס לו. ויתן אל לבו שכר-מצוה ששכר הליכה בידו, ושכר שמיעה ושכר עניית אמן והא שמה רבא, ושקודעין לו

גזר-דינו ומוחלין לו על כל עוונותיו, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, כי בין יבין כמה נחת-רוח עושה ליוצרו עד שמשלם בליכך שוכר טוב, ואין לו שוכר טוב בעולם כמו לזכות אדם להביל דמה לעשות נחת-רוח ליוצרו. (פלא יועץ)

מה אקב לא קבה אל ומה אעם לא זעם ה' (כב, ה)

בשהיו ראויים להתקלל לא נתקללו... אני אין בחי אלא שאני יודע לכוון השעה שהקב"ה הוועס בה, והוא לא פעם בלתימים הללו שבאתי אליה, וזהו שנאמר (מירכא ה, ה) עמי זכר נא מה יעץ וגו' ומה ענה אותו בלעם וגו' למען דעת צדקות ה'. (רש"י) ובזכירת מה שיעצו בלק ובלעם לעשות לאבותינו נכלל לזכר ולספר מה שבכל דור ודור עומדים עלינו יחיד או רבים על היחיד או על הרבים לבלותינו והקדושי-ברוך-הוא מצילנו מידם. (פלא יועץ)

ויען בלעם ויאמר אל עבדי בלק אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי יהוה אלהי לעשות קטנה או גדולה. (כב, יח)

מלא ביתו כסף וזהב - למדנו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים. אמר, ראוי לו לתן לי כל כסף וזהב שלו, שהרי צריך לשבור חילות רבות, ספק נוצח ספק אינו נוצח, ואני ודאי נוצח: לא אוכל לעבור - על פירחו גלה שהוא פרשות אחרים, ונתנבא כאן שאינו יכול לבטל הברכות שנתברכו האבות מפי השכינה: (רש"י) ולא יהא בעל נפש רחבה, נבהל להו, ולא עצל ויבטל ממלאכתו, אלא בעל עין טובה ממעט בעסק ועוסק בתורה, וישמח בחלקו אפלו הוא מעט. ולא יהא בעל קטטה ובעל קנאה ובעל תאוה, ולא יהא רודף אחר הקבד, כי הקנאה והתאוה והקבד מוציאים את האדם מן העולם (שם ד, כא), ויש ביד כל אדם לפרש מהם פשיעה. (יעלזו חסידים)

ויאמר אליו מלאך יהוה על מה הבית את אתנך זה שלוש רגלים הנה אנכי יצאתי לשטן כי ירט הדרך לנגדי. (כב, לב)

בתיב (במדבר כב, לב): "ויאמר אליו מלאך ה' עלי-מה הבית את-אתנך". יכול לא יהא רשאי להכות בשאין המשא עליה כבד ואינה רוצה ללכת - לכך נאמר (שם): "זה שלוש רגלים", רוצה לומר, על זה אתה נענש, ביון שרגילה ללכת, היה לה לחשב שמא חולה היא, והיה לו עון שהטריחה. וזהו גם כן: יודע צדיק נפש בהמתו, שהיא רגילה לעשות רצונו, וכשאני עושה, חושב שמא היא חולה, ואינו מטריחה. וכן כשהבהמה נושמת בנחיריה בחזקה, בידוע שרואה רוח רעה או מזיק ואינה רוצה ללכת, שהיא יראה על עצמה, ועל הרוכב עליה - שלא יהא בפיו טובה כנגדה ולא יכנה. (יעלזו חסידים)

וכן למה לא אמר בלעם באמר המלאך אליו (במדבר כב, לב): "עלי-מה הבית את-אתנך", היה לו להשיב: מה עון יש שהביתי את אתנך, שלא רבצה מחמת משאוי בשלחצה רגלו. אלא שהיה לו לחשב, שמא לא ברצון הקדוש ברוך הוא שאקלם, שהוא לא נתן לי רשות אלא להגיד להם העתידות, והקדוש ברוך הוא ראה שהוא שמח אם יתן לו רשות לקלל את ישראל. וזהו שנאמר (שם שם, לד): "הטאתי כי לא ידעתי כי אתה נצב לקראתי בדרך". אדרבא אפכא מסתברא, לפי שלא ידע שהוא נצב לקראתו לא חטא, אלא כן אמר: הטאתי שלא שמתי לב לדעת ולא פשפשתי וחקרתי באיזה עון בא לי שלחצה את רגלי. מכאן שיהא אדם ערום ביראה, הואיל ומענישים אותו על שאינו יודע, לפי שהיה לו לדעת ולחקר, ולא תוכל לומר לפני השליט כי שגגה היא, ולא יוכל שמעי לומר לשלמה: שכחתי שיצאתי אל נחל קדרון

(ע"י מלכיס"א ב, לוי"מ). (יעלזו חסידים)

כ

ל ההולכים לבתי־מדרשות יזהרו לישוב שם באימה
ביראה, כלם באחד באגדה אחת יושבים ולומדים בשפה
ברורה ובנעימה קדושה. ובשעה שהחכם דורש יעמדו כלם בשתיקה,
ותהינה אזניהם קשובות אל דברי הדורש בחבה לשמור ולעשות ולקיים,
ומכל מקום לא יעשו חס ושלום שחזק או קלות ראש או דברים בטלים
ביושבי קרנות בבית־המדרש, כי גדולה קדשת בית־המדרש יותר
מקדשת בית־הכנסת (מגילה כז.). וכל בי עשרה קדמא שכינתא (ברכות
ו.). וצריך לישוב שם באימה ויראה, עושה אלה יהיה חלקו מיושבי
בית־המדרש, ואם לא, ההעדר טוב ממציא את הרע, שאם הולך שם
לישן ולהיות מעלה עשן כל הלילה ולעסוק בשיחה בטלה ושחוק
וקלות ראש, יאמר ה' מי בקש זאת מידכם רמס חצרי ולבוא אל בתי
להיות חוטא ומחטיא הלא טוב לכם שתנוחו על משפכם בביתכם.
אבל אם יוכל לכה את יצרו לישוב שם באשר יאות, עוסק בתורה או
שומע בלמודים, לא יאבד מליכה לבית המדרש אפילו פעם אחת, שהרי
אמרו רבותינו ז"ל (חגיגה ט:): איזהו חסרון לא יוכל להמנות, זה שנמנו
חבריו לדבר מצוה ולא נמנה עמם. ואמרו רבותינו ז"ל (דב"ר ז, א),
שעל כל יום שמונע אדם עצמו מליכה לישיבה של מטה, דוחים אותו
לעתיד לבוא משיבה של מעלה, ומאבד טובה הרבה של הלמוד ברבים,
ומאבד מדעת את חקי האלקים ואת תורתיו, ומאבד טובה מרבה של
הקדישים, וכהנה טובות הרבה. לכן אוהב נפשו יהא חלקו מיושבי בית
המדרש תמיד. אשרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת־רוח ליוצרו.

ך

שים חיבות בתפלה, מפני שהיא מצות עשה שלא הזמן
גורמא. זהו דעת הרמב"ם (הל' תפילה פ"א ה"ב). דסבירא
ליה (שם ה"א) דתפלה מצות עשה דאורייתא היא, אך
מדאורייתא די בפעם אחת ביום, ובכל גסח שירצה. ולכן נהגו שרב נשים
אין מתפללות בתמידות, משום דאמרו מ"ד בבקר סמוך לנטילה איזו
בקשה, בגוף בקרבות השחר, או שבח 'אנא ברכ' וכדומה, ומדאורייתא
די בזה, ואפשר שגם רבותינו זכרונם לברכה לא חייבו יותר.
ועל כל פנים צריך לסדר לתן גסח שיגידו שבחו של הקדוש ברוך הוא,
ואחר כך שואל צרכיו, ואחר כך נותן שבח והודאה לה' על הטובה
שהשפיע לו, שזהו החיוב מדאורייתא לדעת הרמב"ם (שם ה"ב).
ואפשר דבמה שאומר 'רבונו של עולם' או 'רבונו העולמים' יוצא ידי
שבח בתפלה, אבל צריך גם כן שבח והודאה לבסוף.
אך רוב הפוסקים חולקים על הרמב"ם וסוברים דמצות תפלה מדרבנן,
ומה שנשים חיבות הוא משום דתפלה רחמי היא, ולפי זה אפשר
דחיבים באנשים.
ולכן אשה חכמה, יראת ה' היא תתהלל, אם תדע להתפלל, ותתפלל
תפילת שמונה עשרה בכל יום שחרית מנחה ערבית, אשריה מה טוב
חלקה ומה נעים גורלה, ובפרט בימי הזקנה כאשר נחה שקטה מטרדת
גדול בנים, ראוי לה להתחזק לעשות זאת, ויותר טוב שתלך לבית
הכנסת של נשים, ותתפלל עם הצבור.
וראוי ליראי השם וחושבי שמו ללמד את אשתו ובנותיו סדר תפלות
וברכות, ושלא להקפיד על אשתו אם ממעטת במלאכת הבית ובקבודו
משום כבוד המקום כדי להתפלל, כי במה נחשב הוא נגד כבוד הקדוש
ברוך הוא, הוא והיא חיבים בכבוד המקום, ועל כל פנים לפוטרה בלא
כלום אי אפשר.

מזכרת מהודרת

ניתן להשיג תפילה על בניו ובנותיו
מרבנו אליעזר פאפו זיע"א
מספרו בית תפילה.
מעוצב על נייר כרומו 4 עמודים.
לשמחות ולהבדיל להנצחה
לעילוי נשמות וכדו'

סדר היום

הכולל הלכות והנהגות ישרות ערוכות
על הסדר על עניני התפילה וכוונותיה
סדר אכילה, סדר משא ומתן
וסדר הנהגת יום השבת מלוקטים ומנוקדים
מספרי רבינו אליעזר פאפו זיע"א
"חסד לאִלִּים" ו"בית תפילה"

